

PITER V. BRET

PRESTO OD
LOBANJA

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

Naslov originala

Peter V. Brett

THE SKULL THRONE

Copyright © 2015 by Peter V. Brett

Ward artwork designed by Lauren K. Cannon

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

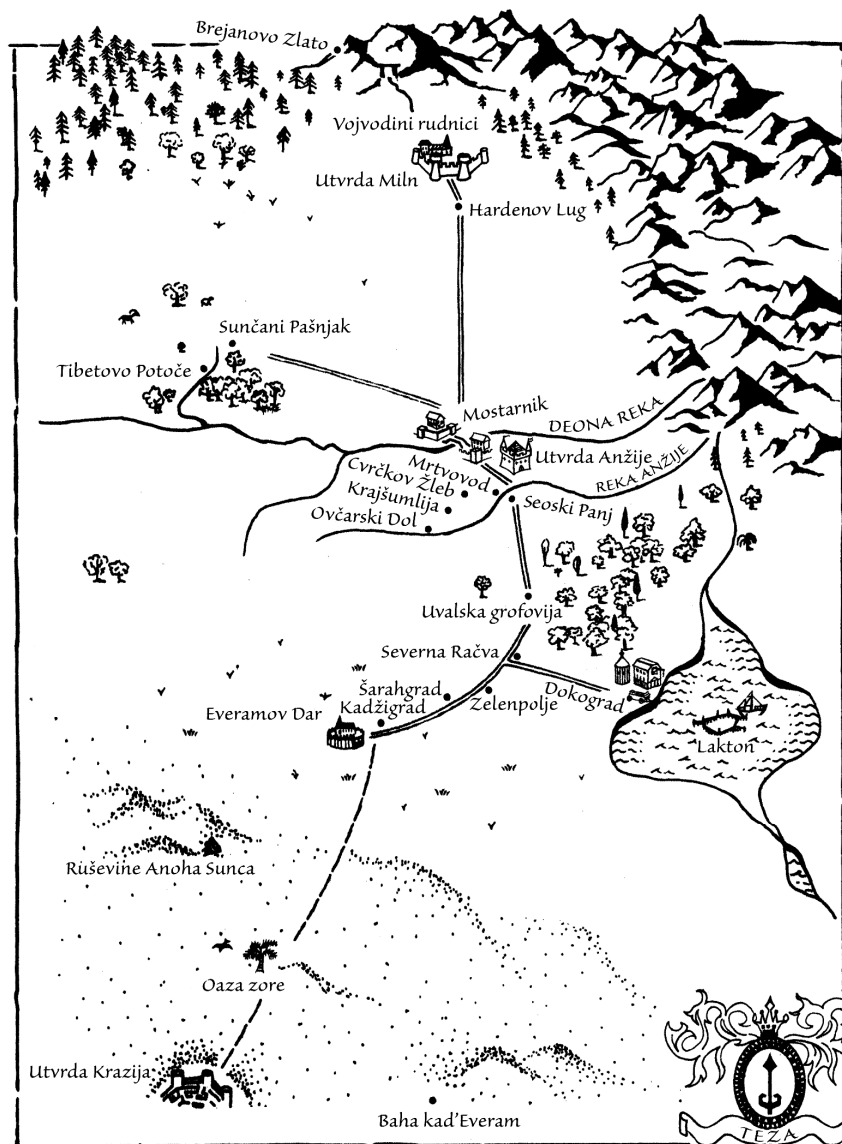

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Posvećeno Loren

SADRŽAJ

Prolog: Bez pobednika. 11

Prvo poglavlje: Lov. 27

Drugo poglavlje: Upražnjeno mesto 41

Treće poglavlje: Ašija. 66

Četvrto poglavlje: Šaramska krv 79

Peto poglavlje: Kadživa 113

Šesto poglavlje: Čovek je niko i ništa. 140

Sedmo poglavlje: Više muda nego pameti 156

Osmo poglavlje: Istinski ratnik 188

Deveto poglavlje: Anoh Sunce 203

Deseto poglavlje: Činska buna 235

Jedanaesto poglavlje: Dokograd 262

Dvanaesto poglavlje: Kako srediti Uvalu. 292

Trinaesto poglavlje: Ogavno meso 341

Četrnaesto poglavlje: Zatvorenik 354

Petnaesto poglavlje: Iscrtana deca 357

Šesnaesto poglavlje: Demonov naslednik 380

Sedamnaesto poglavlje: Zlatotonac	405
Osamnaesto poglavlje: Šapat noči	427
Devetnaesto poglavlje: Politika čajanke	457
Dvadeseto poglavlje: Bratsko suparništvo	495
Dvadeset prvo poglavlje: Sakupljačica korova.	514
Dvadeset drugo poglavlje: Bečarski bal	540
Dvadeset treće poglavlje: Inkvizicija	567
Dvadeset četvrto poglavlje: Trnja.	606
Dvadeset peto poglavlje: Uhoda	624
Dvadeset šesto poglavlje: Prvi udarac	645
Dvadeset sedmo poglavlje: <i>Dama</i> u tami	664
Dvadeset osmo poglavlje: <i>Šar'dame</i>	691
Dvadeset deveto poglavlje: <i>Dama</i> Gordža.	699
Trideseto poglavlje: Princezina garda	715
Trideset prvo poglavlje: Zviždavi	742
Trideset drugo poglavlje: Noć <i>hora</i>	749
Trideset treće poglavlje: Glas u tami	778
 Porodično stablo loze Džardira	 785
Krazijski rečnik	787
Izjave zahvalnosti.	801
O autoru.	803

PROLOG

BEZ POBEDNIKA

333. P. P.

JESEN

„Ne!“ Inevera pruži ruku, ali uhvati samo vazduh; Parčin se bacio s litice i povukao joj muža za sobom.

Zajedno s njima otišla je sva nada ljudske vrste.

Preko puta nje, takođe među posmatračima oko boraca, Liša Papirdžija ispusti sličan krik. Svedoci sa obeju strana zaboraviše na stroge obredne zakone *domin šarama* i jurnuše do ivice ponora, gde se naguraše i zagledaše se u tamu koja je progutala ratnike.

Na Everamovoj svetlosti, Inevera je u mraku videla jasno kao po najvedrijem danu; pri magijskom sjaju svet se precizno ocrtavao. Ipak, magiju privlači život, a tamo dole je bilo malo čega izuzev goletnog kamena i zemlje. Dva muškarca, časak pre toga blistava žestoko poput sunca, nestala su u nejasnoj pomrčini okolne magije koja je izlazila na površinu.

Inevera uvrnu mindušu u kojoj se nalazila *hora*, usklađena sa svojim parnjakom u uvu njenog muža, ali ne ču ništa. Možda je van dometa, ili se slomila u padu.

Ili se možda nema šta čuti. Kada je zapahnu hladan planinski vetar, ona potisnu drhtaj.

Bacila je pogled ka ostalima, zbijenim na ivici, i proučavala izraze lica u potrazi za kakvim tragom izdaje, naznakom da je neko od njih unapred znao šta se sprema. Čitala je i magiju kojom su zračili. Dijadema od elektrumskih novčića sa ucrtanim simbolima nije joj prikazivala ljudske duše onako jasno kao Kadžijeva kruna njenom mužu, ali ona je sve umešnije tumačila osećanja. U čitavoj grupi jasno se videla preneraženost. Bilo je sitnih razlika od čoveka do čoveka, ali ovakav ishod niko ne beše očekivao.

Čak je i Aban – samozadovoljni lažov koji uvek nešto skriva – stajao prestravljen. On i Inevera bili su ljuti suparnici i pokušavali su da nadmaše jedno drugo, ali voleo je Amana onoliko koliko je jedan beščasni *hafit* u stanju; ako se ispostavi da je ovaj mrtav, Aban će izgubiti više nego ma ko drugi.

Trebalo je Parčinu da otrujem čaj, pomisli Inevera i priseti se Parčinovog iskrenog, nedužnog lica one noći kada je doneo Kadžijevo koplje iz pustinje. *Da ga bocnem iglom zamočenom u zmijski otrov. Da mu stavim guju među jastuke dok drema pred alagaišarak. Makar i da ustvrdim kako me je uvredio i ubijem ga golim rukama. Sve, sve, samo ne da prepustim to Amanu. Njegovo srce bilo je previše pošteno za mučko ubistvo i izdaju, pa makar i kad je na kocki sudbina same Ale.*

Bilo. Već koristi prošlo vreme, iako njega nema tek nekoliko sekundi.

„Moramo da ih nađemo.“ Džajanov glas činio se kilometrima daleko, iako joj je najstariji sin stajao tik uz nju.

„Da“, složi se Inevera, premda su joj se misli još kovitlale po glavi, „ali biće teško po mraku.“ Krici demonu vetra već su

odjekivali među liticama, zajedno s potmulom tutnjavom planinskih kamenih demona. „Baciću *hore* da nam pokažu put.“

„Utrobu moju ću ja to da čekam“, reče Parčinova *dživa ka*, pa ramenom odgurnu Rodžera i Džareda u stranu, leže na stomak i prebaci noge preko ivice ponora.

„Rena!“ Liša pokuša da je ščepa za ručni zglob, ali Rena je bila prebrza, i hitro se spustila van domašaja. Mlada žena žarko se sjajila od magije. Ne onako žarko kao Parčin, ali jarkije nego što je Inevera ikad videla kod drugih. Zarivala je prste ruku i nogu u liticu kao demonske kandže, i tako stvarala naprsline u kamenu ne bi li imala gde da se uhvati.

Inevera se okrenu Šandžatu. „Za njom. I označavaj kuda prolaziš.“

Kada je pogledao u liticu, Šandžat ne pokaza nimalo straha koji mu je prožimao auru; to mu je služilo na čast. „Razumem, *damadža*.“ On se tresnu pesnicom u grudi, zabaci koplje i štit na leđa pa se spusti na stomak i prebaci preko ivice, te poče pažljivo da bira put naniže.

Inevera se pitala da ne prevazilazi ovaj zadatak njegove sposobnosti. Šandžat je bio snažan, snažniji od mnogih, ali te noći ne beše ubio nijednog demona, i nije posedovao onu nadljudsku snagu koja je Reni am’Stog omogućavala da sama noktima izgrebe sopstveni put.

Ipak, na njeno, a možda i sopstveno iznenađenje, *kai’Šaram* se i sam pridržavao za mnoge pukotine koje je načinila Parčinova žena. Uskoro je i on nestao u pomrčini.

„Ako ćeš da bacaš kosti, baci ih sad, pa da pođemo u potragu“, reče Liša Papirdžija.

Inevera pogleda u kurvu iz zelenpredela i proguta režanje koje je pretilo da joj naruši spokoj na licu. Naravno, ova želi da vidi kako Inevera baca kockice. Bez ikakve sumnje očajnički čezne da nauči simbole proročanstva. Kao da nije već dovoljno pokrala Ineveru.

Niko drugi to nije znao, ali kockice su joj pokazale da Liša nosi Amanovo dete – i stoga predstavlja pretnju svim Ineverinim dostignućima. Opirala se porivu da potegne nož i odmah proseče bebi put napolje; tako bi završila s nevoljama pre nego što i počnu. Ne bi mogli da je zaustave. Ljudi iz zelenpredela nisu bezopasni, ali ne mogu se meriti s njenim sinovima i dvojicom majstora *damadžijskog šaraska*.

Ona udahnu i pronađe središte svog bića. Inevera je želela da na ovu ženu sruči sav svoj gnev i strah, ali nije Liša Papirdžija bila kriva što su muškarci gordi i glupavi. Sigurno je pokušala da odvrati Parčina od ovog izazova, isto kao što je Inevera nagovarala Amana da ga ne prihvati.

Bitka između njih možda je bila neizbežna. Možda Ala ne može podneti dva Izbavitelja. No sada nije bilo nijednog, a to je bilo daleko gore.

Bez Amana, krazijski savez će se raspasti u prah, a *damadžiji* će se pretvoriti u isposvađane ratne glavešine. Pobiće Amanove sinove među *damama*, pa se okrenuti jedan protiv drugog, a Šarak ka u ponor nek se nosi.

Inevera pogleda u *damadžija* Aleveraka iz plemena Madža, koji se ispostavio kao najveća prepreka Amanovom usponu, kao i jedan od najdragocenijih savetnika. Njegova odanost Šar'Dami Kau nije bila sporna, ali to ga ne bi sprečilo da ubije Madžija, Amanovog sina iz plemena Madža, kako on nikad ne bi zamenio Aleverakovog sopstvenog sina Aleverana.

Neki naslednik još bi mogao ujediniti plemena, ali ko? Nije-dan njen sin nije spreman za taj zadatak, rekle su kockice, ali oni to ne bi tako videli, niti bi se odrekli privremene moći kad je već steknu. Džajan i Asom oduvek su suparnici, a i oko jednog i oko drugog sjatili bi se moćni saveznici. Ako *damadžiji* ne poseju seme razdora u narodu, njeni sinovi možda to učine umesto njih.

Bez ijedne reči Inevera pride prstenu gde su se do pre nekoliko časaka borila dva takmaca za zvanje Izbavitelja. Za obojicom

je na tlu ostalo krvi i ona kleknu i stavi ruke tamo gde se pro-
lila, nakvasi ih, pa uze kockice u šaku i promućka ih. Krazijci
je opkoliše kako bi zadržali ljude iz zelenpredela na odstojanju.

Ineverine kockice, izrezbarene od kostiju demonskog prin-
ca i prevučene elektrumom, bile su najmoćniji komplet koji je
ijedna *dama'ting* nosila još od vremena prve Damadže. Pulsira-
le su od moći i žestoko se blistale u tami. Ona ih baci; simboli
proročanstva blesnuše i zaustaviše kockice na onaj svoj nepri-
rodni način, raspoređene u obrazac simbola koji će ona protu-
mačiti. Većini ne bi ništa značio. Čak i *dama'ting* su se prepira-
le kako se koje bacanje tumači, ali Inevera ih je čitala lako kao
reči na pergamentu. Usmeravale su je tokom decenija nemira
i prevrata, ali, kao što je to često bivalo, sada su dale nejasan
odgovor i nisu pružile istinsko olakšanje.

– *Nema pobednika.* –

Šta to znači? Jesu li obojica poginula od pada? Besni li bitka
još uvek tamo dole? U njoj se kovitlalo hiljadu pitanja, i ona
opet baci, ali obrazac koji je usledio bio je nepromenjen – kao
što je i znala da će biti.

„I?“, upita severnjačka kurva. „Šta kažu?“

Inevera se ugrize za jezik da joj ne odbrusi, svesna da su joj
sledeće reči ključne. Naposletku je zaključila da će je istina –
ili mahom istina – sasvim uspešno odbraniti od spletkarenja
okolnih umova koji žude za vlašću i moći.

„Nema pobednika“, kaza. „Negde dole, bitka traje i dalje, a samo
Everam zna kako će se završiti. Moramo ih pronaći, i to brzo.“

Silazak niz planinu potrajao je nekoliko sati. Tama ih nije
usporavala – svi u ovoj odabranoj grupi videli su pri sjaju magije,
ali stenoviti i kameni demoni, gotovo nevidljivi na obroncima pla-
nine, opsedali su stazu. Na nebu, demoni vetra kričali su i kružili.

Rodžer uze instrument i iz struna izmami žalostive zvuke
Pesme o zatamnjenju, koja je zadržavala *alagaije* na odstojanju.
Amanva ga je pratila glasom, i njihova muzika, još pospešena

magijom *hora*, ispunila je noć. Čak i u ovom vetru očaja, koji se trudio da palmu u središtu njenog bića savije do tačke lomljenja, Inevera se ponosila ćerkinom veštinom.

Zaogrnuti i zaštićeni neobičnom magijom Džesamovog sina, bili su bezbedni što se *alagaija* tiče, ali napredovali su sporo. Ineveru su svrbeli prsti da potegne elektrumski štapić koji je nosila za pojasom i zaleti se ka mužu, raznoseći demone pred sobom; ipak, nije želela da severnjacima razotkrije njegovu moć, a i to bi samo privuklo još *alagaija*. Umesto toga bila je prisiljena da ide ujednačenim tempom koji je nametao Rodžer dok u nekoj zabačenoj dolini Aman i Parčtin verovatno krvare na smrt.

Ona otrese ovu pomisao. Aman je Everamov izabrani. Mora verovati da je On svom Šar'Dami Kau u trenutku najveće nužde podario nekakvo čudo.

Živ je. Mora biti živ.

Liša je jahala ćutke; čak ni Tamos nije bio toliko blesav da je uznemirava. Grof možda počesto spava u njenoj postelji, ali ne voli ga onako kako je volela Arlena... ili Amana. Rastrzanog srca ih je gledala kako se biju.

Arlen je, kako se činilo, bio u potpunoj prednosti, i da je morala da bira, ne bi ni poželeva išta drugo. Ipak, Arlenova namučena duša odnedavno kao da je pronašla izvestan spokoj; nadala se da će Aman na kraju morati da mu se potčini i da će se bitka završiti bez pribegavanja ubistvu.

Kriknula je kada je Aman probo Arlena Kadžijevim kopljem – možda jedinim oružjem na svetu koje mu je moglo nauditi. U tom trenutku, tok bitke se promenio, i prvi put je njen gnev prema Amanu zapretio da se pretvori u mržnju.

No, kada se Arlen bacio s litice radije nego da izgubi, povukavši protivnika sa sobom, i kada joj je Aman nestao s vidika, želudac

joj se stegao. Dete u trbuhu postojalo je manje od osam nedelja, ali mogla se zakleti da se ritnulo kada mu je otac pao u tamu.

Za ovih godinu dana, otkako je srela Arlena, on je postajao sve moćniji i moćniji. Ponekad se činio svemoćan, i čak se i Liša pitala je li on Izbavitelj. Mogao je da postane bestelesan i tako izbegne udarac u tlo. Aman nije.

Ipak, ni Arlenove moći nisu bile bezgranične, i Aman ih je stavljao na probu na najneočekivanije načine. Liša se jasno sećala pada, pre svega nekoliko nedelja, posle kog je Arlen ostao skrhana mrljica na kaldrmi Uvale, glave razbijene kao kuvano jaje koje zvekneš o sto.

Kamo sreće da Rena nije jurnula za njima. Ta žena je bila donekle upoznata sa Arlenovim planovima. I više nego što je priznavala.

Zaokrenuli su mnogo pre podnožja planine, da izbegnu prolaz na koji su motrili izviđači obeju vojski. Rat je možda i neizbežan, ali ni jedna ni druga strana nisu želele da počne te noći.

Planinske staze krivudale su i račvale se. Nekoliko puta Inevera je morala da se posavetuje s kockicama kako bi odabrala put; kleknula bi na zemlju i bacila ih dok su ostali nestrpljivo čekali. Liša je čeznula da zna šta ta žena vidi u tom džumbusu simbola, ali nije sumnjala u istinsku moć predskazanja – toliko je bila upućena u materiju.

Pred zoru su naišli na prvu Šandžatovu oznaku. Inevera je ubrzala, a ostali su za njom potrčali puteljkom; obzorje je poprimalo purpurnu notu.

Osmatrači u podnožju planine ih nisu primetili, ali Ineverine telohraniteljke Ašija i Šanva došunjale su se uz padinu a da ih niko nije video i bešumno im se pridružile. Princ iz zelenpredela zirnuo je u njih, ali kad je primetio da su posredi žene, odmahnuo je glavom kao da su nebitne.

Konačno stigoše do Rene i Šandžata, koji su oprezno motrili jedno na drugo i čekali. Šandžat hitro priđe i stade pred Ineveru,

pa se zveknu pesnicom u grudi i pokloni se. „*Damadža*, trag se ovde završava.“

Sjahali su i pošli za ratnikom do udubine ljudske veličine nedaleko odatle; zemlja i smrskano stenje svedočili su o snažnom udaru. Tlo je bilo poprskano krvlju, ali bilo je i otisaka stopa – znak da se borba nastavila.

„Pratio si tragove?“, upita Inevera.

Šandžat klimnu glavom. „Ubrzo se gube. Pomislih, bolje da sačekam dalja uputstva nego da odem predaleko u izviđanje.“

„Rena?“, zapita Liša.

Parčinova *dživa ka* staklastim očima je zurila u krvavi krater, a silna aura beše joj nečitljiva. Ona tupo zaklima glavom. „Satima smo se muvali okolo. Kô da su im nikla krila.“

„Odneo ih demon vetra?“, iznese Vonda.

Rena slegnu ramenima. „Moguće, rekla bi, al’ nešto mi je teško da poverujem u to.“

Inevera klimnu glavom. „Nijedan demon ne bi mogao ni taći moga svetog muža, izuzev ako bi mu ovaj to svojevoljno dopustio.“

„A koplje?“, upita Džajan. Inevera ga tužno pogleda. Nije se preterano iznenadila što je njenom prvencu više stalo do svetog oružja nego do rođenog oca, ali svejedno se ražalostila. Asom je barem takve misli ljubazno zadržavao za sebe.

Šandžat zavrte glavom. „Ni traga od svetog oružja, šaram ka.“

„Ima sveže krvi“, reče Inevera, zagledana u obzorje. Za nekoliko minuta će svanuti, ali možda ima vremena za još jedno bacanje. Ona zavuče ruku u torbicu za *hore*, tako čvrsto stiskajući kockice da joj se ivice bolno zariše u dlan, pa pride i kleknu pored kratera.

Inače se ne bi usudila da izloži osetljive kockice čak ni svetlosti pred zoru. Neposredni sunčevi zraci uništili bi demonsku kost, a čak i posredna svetlost mogla je izazvati trajnu štetu. Ipak, površinski sloj elektruma štitio ih je čak i na najjarkijem suncu. Kao što je slučaj i s Kadžijevim kopljem, moć im se brzo trošila na svetlosti, ali kad padne noć, opet bi se napunile.

Ona pruži drhtavu ruku. Nekoliko sekundi je disala ne bi li pronašla središte svoga bića pre nego što nastavi – pre nego što, po drugi put ove noći, dodirne krv svoga muža i pomoću nje pokuša da mu dozna sudbinu.

„Blaženi Everame, sveopšti tvorče, daj mi znanja o borcima Amanu asu Hoškaminu am'Džardiru am'Kadžiju i Arlenu asu Džefu am'Stogu am'Potočetu. Preklinjem te, saopšti mi sudbinu koja ih je snašla i sudbinu koja im tek predstoji.“

Moć joj zapulsira u šaci, a ona baci kockice i pomno se zagleda u raspored.

Kada im se postavi pitanje o onome što jeste ili što je bilo, kockice su govorile hladno i samouvereno – premda često u zagonetkama. Budućnost se, međutim, neprestano menja, i sa svakim čovečjim izborom uskovitla se poput peska na vetru. Kockice daju nagoveštaje, nalik na stubove duž puta u pustinji, ali što dalje gledaš, to se staze više račvaju, sve dok se ne izgubiš među dinama.

U Amanovoj budućnosti raskrsnice su oduvek bile brojne. U nekim budućnostima u svojim rukama je držao sudbinu čovečanstva, u drugima umirao u sramoti. Smrt pod *alagajskim* kandžama bila je najuobičajenija, ali uvek je bilo i noževa u leđa i kopalja uperenih u njegovo srce. Onih koji bi dali živote za njegov i onih koji samo čekaju da ga izdaju.

Mnoge staze sada su bile zaprečene. Ma šta se desilo, Aman se neće uskoro vratiti, a verovatnije neće uopšte. Na tu pomisao kroz Ineverinu utrobu uvijao se hladan strah.

Ostali su udruženim snagama zadržavali dah i čekali; Inevera je znala da joj od reči zavisi sudbina celog naroda. Sećala se izjave kockica pre mnogo godina:

– *Izbavitelj se ne rađa. Stvara se.* –

Ako joj se Aman ne vrati, načiniće drugog.

Ona pogleda u mnoštvo kobi koje su čekale njenog voljenog i izabra jednu. Samo ta sudbina omogućavala joj je da vlada dok se ne nađe prigodan naslednik.

„Izbavitelj je otišao gde ga ne možemo dosegnuti“, reče Inevera naposletku. „Za demonom, u sam ponor.“

„Dakle, Parčin je na kraju krajeva ipak demon“, reče Ašan.

Kockice nisu rekle ništa ni nalik tome, ali Inevera klimnu glavom. „Čini se.“

Džared otpljunu na zemlju. „Kazala je 'Izbavitelj'. Nije kazala 'Šar'Dama Ka'.“

Damadži se okrenu ka njemu i osmotri ga kao što bi čovek osmotrio bubu, pitajući se vreda li uložiti napor da je zgazi. „To je jedno te isto.“

Ovog puta Vonda otpljunu. „Jes', Utrobu je isto.“

Umeša se Džajan, koji stegnu pesnicu kao da će je udariti, ali se između njih ispreči Rena Kožar. Simboli na koži joj sevuše, pa se čak i Ineverin naprasiti prvenac predomisli i reši da joj se ne suprotstavlja. Ne bi bilo zgodno da ga porazi žena pred istim onim ljudima koje mora ubediti da mu prepuste presto.

Džajan se okrenu nazad, majci. „A koplje?“, zapita oštro.

„Izgubljeno“, reče Inevera. „Opet će biti nađeno kada to bude Everamu po volji i ne pre toga.“

„Dakle treba naprosto da odustanemo?“, upita Asom. „Da prepustimo oca sudbini?“

„Naravno da ne.“ Inevera se okrenu Šandžatu. „Nađi opet trag i pođi u poteru. Sledi svaku povijenu vlat trave i pomenen kamenčić. Ne vraćaj se bez Izbavitelja ili pouzdanih vesti o njegovoj sudbini, pa makar ti trebalo i hiljadu godina.“

„Razumem, *damadža*.“ Šandžat se udari pesnicom u grudi.

Inevera se okrenu Šanvi. „Pođi sa ocem. Slušaj ga i štiti na putovanju. Njegov cilj je tvoj cilj.“

Devojka se čutke pokloni. Ašija je stisnu za rame i pogledi im se susretoše, a onda otac i ćerka odoše.

Liša se okrenu Vondi. „Moraš i ti u potragu, ali se vrati za sat vremena.“

Vonda se isceri, i Inevera joj pozavide na samopouzdanju. „Nisam ni nameravala da tragam dok ne osedim. Izbavitelj dolazi i odlazi kako mu drago, ali vratiće se već on, videćeš.“ Časak kasnije otišla je i ona.

„Odo' i ja“, reče Rena, ali je Liša uhvati za ruku.

Žena je mrko pogleda. Liša je brzo pusti, ali ne ustuknu. „Čekaj časak, molim te.“

Čak i severnjaci se plaše Parčina i njegove ženske, prime ti Inevera, pa reši da zapamti taj podatak za kasnije; dve žene udaljiše se da popričaju nasamo.

„Ašane, hajde sa mnom“, reče ona i pogleda u *damadžija*. Njih dvoje se odmakoshe od ostalih, koji su preneraženo stajali.

„Ne mogu da verujem da ga više nema“, reče Ašan šuplje. Aman i on su već više od dvadeset godina bili bliski kao braća. On je prvi među *damama* podržao Amanov uspon do zvanja Šar'Dame Kaa, i nepokolebljivo je verovao u njegov božanski status. „Čini se kao san.“

Bez okolišanja, Inevera pređe na stvar. „Moraš se proglasiti za andru i preuzeti presto od lobanja. Samo ti možeš to da uradiš a da ne raspiriš rat, i moraš ga držati do povratka moga muža.“

Ašan zavrte glavom. „Grešiš, *damadža*.“

„Šar'Dama Ka je tako želeo“, podseti ga Inevera. „Položio si zakletvu, pred njim i preda mnom.“

„To je bilo za slučaj da on pogine u bici o zatamnjenju, naočigled svima“, kaza Ašan, „ne ako ga ubije čovek iz zelenpreдела na nekom zabačenom planinskom obronku. Neka ga naprosto naslede Džajan ili Asom.“

„Rekao ti je da mu sinovi nisu spremni za taj teret“, reče Inevera. „Zar misliš da se za poslednje dve nedelje to promenilo? Sinovi su mi lukavi, ali još nisu mudri. Kockice predviđaju da će rastrgnuti Everamov Dar na komade, a popne li se jedan do vrha okrvavljenih stepenica i sedne li, neće ustati kada mu se otac vrati.“

„Ako se vrati“, primeti Ašan.

„Vratiće se“, reče Inevera. „Po svoj prilici sa čitavom Utrobom za petama. A kad se vrati, biće mu potrebno da se sve vojske Ale odazovu na njegov poziv, i neće imati ni vremena ni želje da ubija sina kako bi povratio vlast.“

„Ne dopada mi se to“, reče Ašan. „Nikad nisam priželjkivao moć za sebe.“

„Takva je *inevera*“, reče mu ona. „Nebitno je šta se tebi dopada, a upravo zbog te tvoje skromnosti u očima Everamovim to moraš učiniti ti.“

„Požuri“, reče Rena dok ju je Liša odvodila u stranu. „Već sam bacila dosta vremena dok sam čekala tebe i ovu bagru. Arlen je negde tamo, moram da ga nađem.“

„Ne jedi demonska govna“, obrecnu se Liša. „Ne poznajem te preterano dobro, Rena Stog, ali sasvim dovoljno dobro da znam da me ne bi čekala ni deset sekundi kad ne bi tačno znala šta ti je s mužem. Ti i Arlen ste ovo isplanirali. Kuda je otišao? Šta je uradio Amanu?“

„Veliš da sam lažljivica?“, zareža Rena. Obrve joj se nabraše, a šake joj se stegnuše u pesnice.

Iz nekog razloga, zbog ovog kočoperenja Liša je bila samo još sigurnija da je pogodila. Sumnjala je da bi je žena zaista udarila, ali je u ruci držala prstohvat praška za oslepljivanje, i ako zatreba, upotrebiće ga.

„Molim te“, reče smirenim glasom. „Ako nešto znaš, reci mi. Kunem se Tvorcem, možeš mi verovati.“

Na ovo Rena kao da se malo primiri, opusti šake, ali onda diže dlanove uvis. „Da mi pretreseš džepove, ne bi našla odgovor.“

„Rena“ – Liša se upinjala da ostane pribrana – „znam da smo započele poznanstvo na nož. Nemaš mnogo razloga da me voliš, ali ovo nije igra. Tvoje tajne nas sve dovode u opasnost.“

Rena se štektaivo nasmeja. „Vidi ko mi kaže.“ Ona ćušnu Lišu u grudi, tako jako da ju je odgurnula korak unazad. „Ti nosiš u stomaku bebu demona iz pustinje. Šta misliš, da to ne dovođi narod u opasnost, a?“

Lišino lice prože hladnoća, ali ona nepokolebljivo nahrupi napred kako ćutanjem ne bi potvrdila ovo nagađanje. Progovorila je tiše, grubim šapatom. „Ko ti je ispričao te koještarije?“

„Ti“, reče Rena. „Ćujem kad leptir zamañne krilima s druge strane kukuružišta. I Arlen isto. Oboje smo ćuli šta si rekla Džar-diru. Nosiš njegovo dete i gledaš kako da ga uvališ grofu.“

Beše to istina. Blesava splotka njene majke koju je Liša glupavo sproveda u delo. Veliko je pitanje hoće li laž moći da prođe i posle detetovog rođenja, ali to joj ostavlja sedam meseci da se pripremi – ili da pobegne i sakrije se – pre nego što joj Krazijci dođu po dete.

„To je samo još jedan razlog da saznam šta se desilo Amanu“, reče Liša, zgrožena što joj se u glas potkrala primesa molbe.

„Nemam blage veze 'de je“, reče Rena. „Traćim vreme ovde umesto da tragam.“

Svesna da je poražena, Liša klimnu glavom. „Molim te, nemoj da kažeš Tamosu“, reče. „Reći ću mu ja kad dođe vreme, ćasna reć. Ali ne sad kad je pola krazijske vojske na samo nekoliko kilometara daleko.“

Rena frknu. „Nisam glupaća. Otkud to da travarka kao što si ti uopšte zatrudni? Ćak i glupa Kožareva zna kad alatka treba da se vadi.“

Nesposobna da istrpi Renin žestok pogled, Liša obori glavu. „To se i ja pitam.“ Ona slegnu ramenima. „Istorija je puna ljudi ćiji su roditelji znali šta ne treba da se radi, ali uzalud.“

„Nisam te pitala za istoriju“, reče Rena. „Pitam kako to da najpametnija žena u Uvali umesto mozga ima drvo za potpalu. Je l' ti niko nikad nije rekô kako se prave bebe?“

Na ovo Liša iskezi zube. Žena je u pravu, ali nema prava da je osuđuje. „Ako ti nećeš meni da poveriš svoje tajne, nemam razloga da se ja poveravam tebi.“ Ona mahnu rukom prema dolini. „Idi. Pretvaraj se da tražiš Arlena dok te ne izgubimo iz vida, onda idi i nađi se s njim. Neću te ja zaustaviti.“

Rena se osmehnula. „Kô da bi mogla.“ Ona postade magličasta i nestade.

Zašto li dopuštam da me njene reči pogađaju?, pitala se Liša, ali prsti joj odlutaše ka stomaku; vrlo dobro je znala.

Zato što je ova u pravu.

Kad se prvi put poljubila sa Amanom, Liša je bila pijana od kuzija. Nije nameravala da spava s njim tog prvog popodneva, ali nije se ni opirala kad je prišao da je povali. Glupo je pretpostavila da se neće prosuti u nju pre braka, ali, po Krazijcima, greh je traćiti seme. Osetila je kako on ubrzava, kako stene, i mogla je da se izmakne. Ipak, i deo nje želeo je to isto. Da oseti muškarca kako pulsira i trza se u njoj, a Utroba nek nosi rizik. Jezdila je na tom uzbuđenju sve do sopstvenog vrhunca.

Te večeri je nameravala da skuva pomov čaj, ali umesto toga su je oteli Ineverini osmatračići, i sve do jutra se borila s demonom uma, rame uz rame s *damadžom*. Sutra je Liša popila dvostruku dozu, kao i svakog puta otada kada bi spavali zajedno, ali, kao što joj je govorila mentorka Bruna: „Ponekad snažno dete nađe načina, ma šta ti radila.“

Inevera je osmotrila Tamosa, knežića iz zelenpredela, koji je stajao pred Ašanom. Bio je krupan, visok i mišićav, ali nije bio lišen izvesne otmenosti. Kretao se kao ratnik.

„Želiš da tvoji ljudi pretraže dolinu, pretpostavljam“, reče. Ašan klimnu glavom. „I ti da tvoji učine isto.“

Tamos klimnu glavom i sam. „Svako po sto ljudi?“

„Petsto“, каза Ашан, „obavezanih primirjem *domin šarama*.“ Inevera primeti kako knežić steže vilicu. Petsto ljudi za Kra-
zijce nije ništa, to je malecni deo Izbaviteljeve vojske. Tamos, međutim, nije želeo da odvaja toliko ljudi.

Ipak, knežić nije imao baš mnogo izbora do da se složi, pa je pristao. „Otkud znam da će tvoji ratnici poštovati mir? Posled-
nje što nam treba jeste da se ova dolina pretvori u bojno polje.“

„Moji ratnici zadržaće velove na licu čak i po danu“, reče Ašan. „Ne bi se usudili na neposlušnost. Mene tvoji ljudi brinu. Nipošto ne želim da budu povređeni zbog nekog nesporazuma.“

Na ovo knežić iskezi zube. „Mislim da bi povreda bilo dovolj-
no i za naše i za vaše. Po čemu to pokrivanje lica jemči za mir? Čovek pokrivenog lica ne plaši se odmazde.“

Ašan zavrte glavom. „Čudo jedno da ste vi divljaci tako dugo preživeli noć. Ljudi pamte lica onih koji su im naneli zlo, i ta neprijateljstva teško je ostaviti po strani. Mi u noći nosimo velo-
ve da bismo se svi borili kao braća, a na krvne zavade zabora-
vili. Ako tvoji ljudi pokriju lica, u ovoj dolini – nek bi je pro-
kleo Everam – neće više biti krvoprolića.“

„Dobro“, reče knežić. „Dogovoreno.“ On se kratko, plitko
pokloni i time ukaza najmanju moguću počast čoveku deset
puta vrednijem od sebe, pa se okrenu i udalji krupnim koraci-
ma. Ostali iz zelenpredela su ga sledili.

„Severnjaci će platiti zbog ovog nepoštovanja“, reče Džajan.

„Možda“, каза Inevera, „ali ne danas. Moramo nazad u Eve-
ramov Dar, i to brzo.“

PRVO POGLAVLJE

LOV

333. P. P.
JESEN

Ošamućen, Džardir se probudio u zalazak sunca. Ležao je u severnjačkom krevetu – s jednim džinovskim jastukom umesto mnogih. Posteljina je bila od grube tkanine, ni nalik svili na koju on beše svikao. Soba je bila kružna, s prozorima od stakla zaštićenog činima svud unaokolo. Nekakva kula. U sumra-ku, naokolo se pružala nepripitomljena zemlja, ali on je nije prepoznavao.

Gde li sam, Ale mu?

Kad se promeškoljio, probode ga bol, ali to mu je bio stari sadrug, kog bi prigrlio k sebi i zaboravio. On se s mukom uspravi u sedeći položaj; ukružene noge trle su mu se jedna o drugu. On skloni ćebe. Od butina do stopala pružao se gips. S druge strane virili su mu nožni prsti, natekli i crveni, purpurni i žuti – blizu, a ipak potpuno van domašaja. Probe radi, on ih promeškolji,

ne obraćajući pažnju na bol; bio je zadovoljan kad je postigao malecni trzaj.

To ga je podsetilo kako je kao dete slomio ruku i posle nedeljama bio bespomoćan dok se oporavljao.

Istog časa on se maši ka noćnom stočiću u potrazi za krunom. Čak i danju u njoj je bilo uskladišteno dovoljno magije da zaceli nekoliko slomljenih kostiju, naročito kad su već nameštene.

Napipao je samo prazninu. Džardir se okrenu i na jedan poduži tren se zapilji, i tek tad mu dopre do mozga u kakvom je položaju. Već godinama nije dopuštao da mu kruna ili koplje budu van domašaja, ali sada nije bilo ni jednog ni drugog.

Sećanja pokuljaše nazad kao bujica. Kako se borio s Parčinom na planini. Kako se Džefov sin pretvorio u dim kada je Džardir nasrnuo, pa opet očvrsnuo časak kasnije, nadljudskom snagom zgrabio koplje za dršku, uvrnuo ga i oteo mu ga iz ruku.

A onda se Parčin okrenuo i bacio ga preko litice kao da je posredi puka oglodana kora dinje.

Džardir obliza ispucale usne. Usta su mu bila suva a bešika puna, ali imao je na raspolaganju način da zadovolji obe potrebe. Voda pokraj uzglavlja bila je slasna, a uz nešto napora uspeo je da upotrebi nokšir koji je napipao ispod kreveta.

Grudi su mu bile čvrsto previjene; dok se pomerao, rebra su mu strugala jedno o drugo. Preko zavoja bila mu je navučena tanka odora – svetlosmeđa, primeti on. Parčinu je možda to smešno.

Vrata nije bilo, samo su stepenice vodile naniže iz sobe – što je, u njegovom trenutnom stanju, služilo isto kao zatvorske rešetke. Drugih izlaza nije bilo, niti su se stepenice nastavljale dalje uvis. Bio je na vrhu kule. Soba je bila oskudno nameštena. Stočić pored postelje. Jedna jedina stolica.

Na stepeništu se nešto začu. Džardir se ukipi i oslušnu. Možda su mu oduzeli krunu i koplje, ali zahvaljujući dugogodišnjem

upijanju magije kroz njih, telo mu je bilo izmenjeno: onoliko blisko slici i prilici Everamovoj koliko to smrtno obličje može biti. Imao je oko sokolovo, vučji njuh i uši slepog miša.

„Jesi siguran da moš izaći s njim na kraj?“, reče Parčinova prva supruga. „Na onoj litici sam mislila da će te ubiti.“

„Ništa ti ne brini, Ren“, kaza Parčin. „Bez koplja ne može da me povredi.“

„Može danju“, reče Rena.

„Ne s dve slomljene noge“, kaza Parčin. „Ren, znam šta radim. Časna reč.“

Videćemo, Parčine.

Začu se coktanje usana: Džefov sin poljupcima je odagnao preostale prigovore svoje *džive*. „Treba da si u Uvali, da držiš sve na oku. Odma, pre nego što nešto posumnjaju.“

„Liša Papirdžija već sumnja“, reče Rena. „A nagađanja joj i nisu daleko od istine.“

„Nije bitno, dokle god su to samo nagađanja“, reče Parčin. „Samo se ti pravi blesava, ma šta ona rekla ili uradila.“

Rena priguši smeh. „Jašta, to bar nije teško. Volim kad se naljuti na mene – samo što ne frkće.“

„Nemoj da tračiš previše vremena na to“, reče Parčin. „Treba da štitiš Uvalu, ali ne skreći pažnju na sebe. Budi podrška ljudima, ali pusti njih da rade glavni deo posla. Ja ću navratiti čim stignem, ali samo da vidim tebe. Niko drugi ne sme znati da sam živ.“

„Meni se to ič ne sviđa“, reče Rena. „Muž i žena ne treba ovako da se razdvajaju.“

Parčin uzdahnu. „Nema tu pomoći, Rena. Kladio sam se u celo imanje na ove karte. Ne mogu priuštiti da izgubim. Vidi-mo se uskoro.“

„Jašta“, reče Rena. „Volim te, Arlene Stog.“

„Volim te, Rena Stog“, kaza Parčin. Opet su se poljubili i Džardir začu njene hitre korake kako silaze niz kulu. Parčin je, međutim, pošao uvis.

Može se praviti da spava, pomislio je Džardir načas. Možda nešto sazna; možda stekne element iznenađenja.

On zavrte glavom. *Ja sam Šar'Dama Ka. Ispod časti mi je da se krijem. Pogledaću Parčina u oči i videti koliko je ostalo od čoveka kog sam poznavao.*

On se osloni na ruke, uspravi se i prigrli k sebi urlik bola u nogama. Parčin je ušao spokojnog lica. Na sebi je imao jednostavnu odeću, kao kada su se upoznali – pamučnu košulju, belu i izbledelu, i izlizane radničke pantalone, s kožnom glasnličkom torbicom zabačenom preko ramena. Bio je bos, a nogavice i rukavi bili su mu podvrnuti tako da su se videli simboli koje je istetovirao na koži. Tamnoplava kosa bila mu je obrijana; pod mnogobrojnim belezima Džardir je jedva prepoznao lice koje je pamtio.

Čak i bez krune, Džardir je osećao moć simbola, ali ta snaga sa sobom je nosila veliku cenu. Parčin je više ličio na svitak svetih simbolističkih spisa nego na čoveka.

„Šta si to učinio sebi, stari prijatelju?“ Nije nameravao da izgovori ove reči naglas, ali nešto ga je nagnalo.

„Ne znam otkud ti petlja da me tako nazivaš posle onoga što si mi uradio“, reče Parčin. „Nisam ja ovo učinio sebi. Ti si mi ovo učinio.“

„Ja?“, zapita Džardir. „Ja uzeo mastilo i oskrnavio ti njime telo?“

Parčin odmahnu glavom. „Ostavio si me u pustinji da umrem, bez oružja i pribežišta, a znao si da ću se pre nositi u Utrobu nego što ću se prepustiti *alagaijima*. Jedino što sam imao na raspolaganju za crtanje simbola bilo je sopstveno telo.“

Ove reči odgovorile su na sva Džardirova pitanja o tome kako je Parčin preživeo. Pred očima mu se ukaza prijatelj, sam u pustinji, sasušenog grla i okrvavljen, kako na smrt prebija *alagaije* golim rukama.

Bilo je veličanstveno.